

**KICSIT MÁSKÉPP
HELYESÍRÁSI
HANG- ÉS
„TOLLGYAKORLATOK”**

Kiből lehet jó helyesíró?

A helyesírást segítő fő kognitív funkciók:

1. Fejlett beszédészlelés, beszédhanghallás

problémamentes a fonémák kihallása,
időtartambeli észlelése

2. Pontos vizuális észlelés

pontosan észlelt szóalak → a helyes
írás kép raktározódik és aktivizálódik

3. Jó analizáló és szintetizáló képesség

(nyelvtani ismeretek szükségessége)

„külték” = küld + ték „sajtal” = sajt + val

HIBAÉLELMZÉS

A magyar nyelv fonematikus = a legtöbb
szavunk helyesírása a KIEJTÉSEN nyugszik.

A beszédészlelés deficitje nagyszámú
helyesírási hibához vezet.

Elengedhetetlen a beszédhanghallás
következetes, módszeres edzése, a
„fülnevelés”.

szabályközpontú oktatás

A „fülnevelésen” alapuló helyesírás fejlesztésének alapelvei:

- (evidencia alapú írás)
 - 1.A kiejtést mozgással párosítjuk.
 - 2.Elsődleges szerepet adjunk a hangoztatásnak!
 - 3.Gyakoroljunk sokat, írjunk keveset!

Az ösztönös/gyenge helyesírótól a tudatos helyesíróig

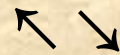
1. / Hangoztató, beszédhanghallást edző gyakorlatok, a nyelvtani ismeretek teljes mellőzése.
2. / Az időtartam jelentésváltoztató szerepének megfigyeltetése
Beléptethetők a szabályok a gyerek osztályfokának, nyelvi ismereteinek, és egyéb készségeinek függvényében. A tudatosítás kezdetei, alapozása.
3. / A hallással adott esetben ellentétes, helyesírási törvényeken alapuló írás. Szabályok ismerete és azok tudatos alkalmazása.

Az időtartam jelentésselkülönítő szerepe

csörgőt – csörgött
új - ujj

1. Érzékleti szint: vizuális kép $\Rightarrow$ pontos kiejtés,
hallás

2. Mentális szint:
szemantikai szint

jelentés

„FÜLNEVELŐ”, ALAPOZÓ gyakorlatok MAGÁNHANGZÓK I.

Mondd utánam, koppints, simíts!

Idegen szavak ismételése, a magánhangzók időtartamának érzékeltetése koppintással, simítással:

A/ amőba, szakóca, ópium, erózió, begónia, viszkóz, kópia, spóra, primőr, albínó...

B/pasztöröz, mitológia, konstruktív, inkvizítor, ergonómia, fagocitózis, tuberkulózis...

FÜLNEVELŐ, ALAPOZÓ GYAKORLATOK MAGÁNHANGZÓK II:

A gyakorlat értelmes szavakkal is elvégezhető:

Mondd utánam, koppints, simíts!

szőlő, bölcső, vödör, főnök, jövő, gőzöl, könnyök
szőlőből, bölcsőből, vödörből...gőzölög, könnyököl

hordó, torony, folyó, golyó, mosoly, póló
hordóból, lobogó, dorombol, hókotró, mosópor

szűkül, hűsít, gyűszű, fűszer, műhely, üdül
hűsítő, művelet, üdülő, műhelyből, mélyülő

FÜLNEVELŐ, ALAPOZÓ GYAKORLATOK III. MÁSSALHANGZÓK VISSZHANGGYAKORLATAI

- Hosszú mássalhangzók hangoztatása babzsák megszorításával, esetleg dobbantással kísérvé:
Nyomaték a szó közepén található:
hosszú, lassú, dinnye, hattyú, állat, éjjel...

A teljes hasonulás hangoztatása egyszótagú szavakban:

fejjel, háttal, kézzel, szemmel, füllel, hassal...

FÜLNEVELŐ, ALAPOZÓGYAKORLATOK IV. MÁSSALHANGZÓK VISSZHANGGYAKORLATAI

A nyomaték változó helye szerinti szócsoporthoz hangoztatása babzsákszorítással:

alatta, felette, mögötte, közöttte, mellette, előttte

fonnyad, puttöny, mellény, nyaggat, könnyes

bukkanó, villamos, varroda, könnyező, szappanoz

uzsonna, szivattyú, kamilla, rekettye, dugattyú

IDŐTARTAM HANGOZTATÁS WEÖRES SÁNDOR VERSEKBEN

- Sárkány paripán vágta**tt**am
gyémánt madarat mosda**tt**am...
- Síp**pa**l-do**bb**al megnyitotta
- Amikor paripám ba**lla**g,
odanéz valahány csilla**g**.
- Duna me**lle**tt kopár fa,
rászá**lla**tt a madárka
- Őszi éjjel izzik a galagonya
- Jegenyefa ingó-bingó
odaül az ázo**tt** holla**ó**

AZ IDŐTARTAM JELETÉSVÁLTOZTATÓ SZEREPE I:

csörgő**t** – csörgő**tt**

1. Pontosan artikulálva bemutatom, a gyerek ismételi.
2. Rákérdezünk: Mit? – Mit csinált? ⇌
3. Mondatba illesztjük a megfelelő szóalakot.

csörgő**t** - csörgő**tt**

Ma korán az órá

A kisbaba kitartóan rázta a

dolgozót/dolgozott, döntőt/döntött, meghívót/meghívott,

ás**ok** – ás**ók**

Hol vannak az ?

Itt még mélyebbre

tanulok/tanulók, futok/futók, érdeklődök/érdeklődők...

Itt már beléptethetők a nyelvtani alapfogalmak, felidézhetők a szabályok, de a hangsúly a hangoztatáson van

Foglald mondatba!

mókás/mokkás, elöl/elől, irt/írt, orom/orrom,

len/lenn, álom/állom, hallgatók/hallgatók,

meghívok/meghívók, eladót/eladott

A magánhangzók észlelésének pontosodása magával húzza a mássalhangzóhallás javulását, anélkül, hogy ez utóbbit módszeresen, célzottan fejlesztettük volna.